

КЛАСИЦИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Виљем Шекспир

ОТЕЛО

Превод Бранислава Г. Ромчевића

Наслов оригинала: *Othello, the Moor of Venice*, by William Shakespeare.

Наслов превода: *Отело*, од Виљема Шекспира.

Аутор превода: Бранислав Г. Ромчевић.

Друго издање (интернетско). Број примерака: отворен интернетски тираж.

Уредник, издавач и штампар: Бранислав Г. Ромчевић, Новоградска 14, Београд.

Место и година штампања: Београд, 2017.

© 2009. **Бранислав Г. Ромчевић**. Сва права придржава Бранислав Г. Ромчевић. Ниједан део ове публикације не сме се репродуковати, држати у систему за похрањивање, или се преносити и умножавати у било ком облику или било којим путем – електронски, механички, фотокопирањем, снимањем звука или слике, или на било који други начин, нити икако комерцијално користити – без претходне писмене сагласности Бранислава Г. Ромчевића.

Ова електронска књига је у формату ADOBE PDF, са забраном копирања и штампања.

Садржај

О писцу и књизи	4
<i>Отело, Мавар млетачки</i>	7
Појмовник преводиочев	166

О ПИСЦУ И КЊИЗИ

Виљем Шекспир (1564–1616), велики песник и највећи енглески – а по многима и светски – драмски писац, јесте један од генија чији живот, посебно онај његов део који се односи на стваралаштво, није ни издалека довољно документован. Пабирци документације – о крштењу, венчању, рођењу деце, опоруци, неким пословним трансакцијама – указују нам на човека који је збиља постојао, али нам не нуде задовољавајућу слику Шекспира–уметника. Ипак, зна се да је, из ко зна ког разлога, напустио родни Стратфорд на Авону и породицу негде 1588. и освануо у Лондону, где се – опет ко зна зашто – латио глумишта и као извођач и као писац текстова. Успешан од почетка до краја у обома, био је први који је своје песме и драме штампао и продавао публици, а постаје и сувласник чувеног позоришта „Глобус“. Позоришну каријеру окончава и повлачи се, 1611, у мировину у свој Стратфорд, с добицима који га сврставају у имућне. Прва збирка његових дела објављена је 1623. Опус му

обухвата скоро четрдесет драма – трагедија, историјских комада, и комедија – као и 154 сонета и пет дужих поема. Шекспир је своје драме писао највећма неvezаним стихом, обично у јампском пентаметру, и поетском прозом, користећи веома широк друштвено–историјски дијапазон при избору сижеа. Његова поетичност, интелектуални сензибилитет и очито мултидисциплинарно познавање људског друштва и цивилизације учинили су да су га књижевни посленици одавно ставили на врх светске књижевне пирамиде, на коме ће засигурно и остати у долазећим вековима. Такође одавно, неки су се запитали откуд те особине и вредности у релативно необразованог провинцијалца, па се из тог породила чувена контроверза о томе „ко је написао дела Шекспирова“. Наравно, она је, суштински, бесмислена, колико и питање да ли је „Илијаду“ или „Одисеју“ срочио баш Хомер. Иза „Хамлета“, заувек, стоји именски код „Шекспир“, ма ко био иза овог потоњег.

Написана око 1603. према причи „Маварски капетан“ Бокачовог ученика Чинтија, ова Шекспирова трагедија бави се судбином Отела, ратничког Мавра у служби Млетачке републике, човека у зрелим годинама, који преузима војно заповедништво над Кипром и тамо води и

своју млађану супругу, лепу Дездемону, одбеглу за њ против воље свога оца, млетачког сенатора. Одвећ заљубљен, Отело лако постаје плен сплетки Јага, свог незадовољног и осветничког заставника, и у љубомори убија Дездемону, а затим, кад се све обелодани, и себе. У тај доста једноставан заплет Шекспир умеће комплексне личности (посебно Јага, архизлочинца), које су и данас предмет критичких анализа књижевних критичара и иних посленика пера. Сем психолошких, комад третира и теме расних, брачних и међуродних односа.

„Отело“ је, до дана данашњег, један од најчешће извођених комада Шекспирових, а предмет је и бројних адаптација – за радио, филм и телевизију, оперу и музикал.

Бранислав Г. Ромчевић

ОТЕЛО, Мавар млетачки

ЛИЦА

ДУЖД млетачки.

БРАБАНЦИЈЕ, сенатор.

ДРУГИ СЕНАТОРИ.

ГРАЦИЈАНО, брат Брабанцијев.

ЛОДОВИКО, рођак Брабанцијев.

ОТЕЛО, дични Мавар, у служби Млетака.

КАСИЈЕ, његов поручник.

ЈАГО, његов заставник.

РОДРИГО, племић млетачки.

МОНТАНО, Отелов претходник у управи Кипром.

ЛАКРДИЈАШ, слуга Отелов.

ГЛАСНИК.

ДЕЗДЕМОНА, ћерка Брабанцијева и жена Отелова.

ЕМИЛИЈА, жена Јагова.

БЈАНКА, суложница Касијева.

*Официри, Племићи, Теклићи, Музиканти, Гласник,
Морнар, Слуге, итд.*

Место радње: Први чин у Млецима; током остатка
комада, у луци на Кипру.

ЧИН 1, ПРИЗОР 1. *Млеци. Улица.*

Наступе Родриго и Јаго.

Родриго: Бре, да ми не кажеш! Баш срди ме
Што ти, Јаго, који кесом ми располажеш
Ко да су узе твоје, знаш за то, –

Јаго: Рана му, нећеш да ме саслушаш:
Аколи и сањах о тој ствари,
Гнушај ме се.

Родриго: Рече ми да мржњу осећаш за њ.

Јаго: Презри ме ако не осећам. Три велможе градске,
Лично молећи да чини ме поручником му,
Снимише пред њим капе; – а вере ми људске,
Знам своју цену, вредим бар тог места –
Но он, јер воли гордост своју и науме,
Њих смете бомбастим керефекама,
Грозно пуним епитета ратних;
И, напоследку, одбије моје
Посреднике, јер, „Заиста,“ вели,
„Већ изабрах свога официра.“
А шта тај беше?
Ваистину, велик аритметичар,

Неки Михаило Касије, Фирентинац,
Човек скоро проклет лепом женом;
Што не изведе ескадру у бој,
А распоред битке не познаје
Више но уседелица; сем књишке теорије,
У чему сенатори у тогама зборит могу
Вешто ко он; пуко брбљање, без искуства,
Војаштво му је све. Ал' је изабран, господине;
А мене – о ком му очи доказ видеше
Код Рода, Кипра, и других места,
Хришћанских и паганских – мора скрајнути
Дуговоно–потражни: бројач тантуза тај.
Он му, кад дође време, мора поручник бити,
А ја – Боже прости – његовом Маварству заставник.

Родриго: Богами, пре бих му вешач био.

Јаго: Ма нема лека; то клетва је службе,

Унапређење иде по ћаги и склоности,

А не по старештву, где сваки други

Првог наследи. Сад, господине, суди сам

Јесам ли, по правди, обавезан

Да волим тога Мавра.

Родриго: Ја му, тад, не бих служио.

Јаго: О, господине, буди миран;

Ја њега служим да му узвратим;

Сви не можемо газде бити, ни газде све
Не могу бити служене право. Видећеш
Многог ниског и клецавог момка
Што, заљубљен у ропство му пузаво,
Арчи време, баш ко магарац газде свог,
Тек за храну; а кад остари, касиран.
Мани ме таквих часних момака. Има других,
Што, увити у лик и изглед дужности,
На срцу држе тек скрб о себи;
Те, само глумећ службу газдама им,
Лепо цвату од њих, а кад се поткоже,
Себе штују. Ти људи имају нешто душе;
И таквим се гласим. Јер, господине,
Јамачно ко што си ти Родриго,
Да сам Мавар, не бих Јаго био.
Служећи њему, тек себи служим;
Небо је судник ми, нисам за љубав и пошту,
Но изгледам тако, рад циља ми посебног;
Јер кад мој видљиви став покаже
Природни чин и облик мог срца
У обрису спољњем, недуго потом
Срце ћу ја на длану носити,
Да чавке га кљују: нисам што сам.
Родриго: Какву добру срећу дебелусни има,

Ако може да тера тако!

Јаго: Зовни јој оца,

Буди га, гањај га, труј му ужитак,

Кажи га на улици; распали јој род,

И мада живи у плодном поднебљу,

Мучи га мувама. Мада је радост му радост,

Ипак набаци на њу такве мене једа

Да нешто боје изгуби.

Родриго: Ево јој куће очеве: позваћу гласно.

Јаго: Де, тим плахим гласом и грозним криком

Ко кад се, по ноћи и нехату, ватра

Спази у градовима насељеним.

Родриго: Ево, хај, Брабанције! Сињоре Брабанције,
хај!

Јаго: Буди се! Хајде, хај, Брабанције! Лопови!

Лопови! Лопови!

Чувај кућу своју, кћер и кесе!

Лопови! Лопови!

[Брабанције се укаже горе на прозору.]

Брабанције: Шта је разлог тог грозног позива?

О чему се ту ради?

Родриго: Сињоре, је л' ти сва породица унутра?

Јаго: Јесу ли ти врата закључана?

Брабанције: Ама, што то питате?

Јаго: Рана му, господине, опљачкан си; брука,
облачи хаљину;

Срце ти пуче, по душе изгуби;
И сад, баш сад, један стар црн ован
Заскаче овцу ти белу. Устај, устај;
Звоном буди хрчуће грађане,
Ил' ће те враг дедом учинити.
Устај, велим.

Брабанције: Та зар разум изгубисте?

Родриго: Пречасни сињоре, знаш ли ми глас?

Брабанције: Не; који си ти?

Родриго: Име ми је Родриго.

Брабанције: Тим пре си мање добродошао.

Наредих ти да ми не облазиш око врата;
Лепо и јасно ме чу где велим
Да кћер ми није за те; а сад, у лудњи,
Нагуман вечером и пићем растројним,
Долазиш, из злобног хвастања,
Да мир ми реметиш.

Родриго: Господине, господине, господине, –

Брабанције: Но буди сигуран

Да дух мој и положај имају моћ

Да ти загорчају то.

Родриго: Стрпљења, добри господине.

Брабанције: Шта ми причаш о пљачки? Ово су
Млеци;

Кућа ми није салаш.

Родриго: Врло уважени Брабанције,
Ја теби долазим чисте душе.

Јаго: Рана му, господине, ти си један од оних што
Бога неће служити ако ти враг наложи то. Пошто
дођосмо да ти услугу чинимо, а ти нас сматраш
лупежима, ћерку ће да ти опаше пастув берберски;
унуци има да ти ржу; тркаће коње имаћеш за кузене и
шпанске коњиће за сроднике.

Брабанције: Који си ти бедник прости?

Јаго: Ја сам тај, господине, што долази да ти каже да
ти кћи и Мавар сад праве зверку с двоје леђа.

Брабанције: Ти си нитков.

Јаго: Ти си сенатор.

Брабанције: За то ћеш одговарати; тебе знам,
Родриго.

Родриго: Господине, одговараћу за било шта. Но,
молим те,

Ако ћеф ти је и премудри пристанак,

Ко што делом видим да јесте, да лепа ти кћи,

У то попоноћно и глуво доба ноћи,

Вози се, с пратњом ни бољом ни гором

Но с хуљом најамном, гондољером,
Стисцима гнусним похотног Мавра –
Ако ти знаш то, и одобраваш,
Тад ти учинисмо кривде дрске и обесне;
Но ако то не знаш, мој манир ми вели
Да грешно нас караш. Не веруј
Да бих се, против сваке уљудности,
Тако играо с твојом висошћу.
Кћи ти, ако јој ти не дозволи,
Велим опет, изведе велик бунт;
Везавши пошту јој, лепоту, памет и судбу
За пустог и сналажљивог странца
Одавде и одасвуд. Одмах се увери:
Ако је у соби својој, ил' кући ти,
Пусти на мене правду државну
Што тако те варам.

Брабанције: Труд кресни, хај!
Свећу ми дај! Зовни све моје људе!
Случај тај није несличан мом сну;
Већ ме вера у њега притиска.
Светла, велим, светла! [*Оде одозго.*]

Јаго: Збогом; јер морам те напустити.
Не чини се zgodним ни здравим за место ми
Да ставе ме – ко што хоће, останем ли –

Спрам Мавра. Јер ја знам државу.
Ма колико ово га мучило малим кочењем,
Одбацити га не могу безбедно, јер се отправља
С разлогом тако гласним у рат кипарски,
Који баш почиње, да, по цену душа им,
Немају другог калибра његова
Да посао им води. Због тога,
Мада га мрзим ко муке пакла,
Ипак, из нужде живота овог,
Морам истаћи стег и знак љубави,
Који је баш тек знак. Да га сигурно нађеш,
Води до „Стрелца“ зачету потрагу,
И тамо ћу ја с њим бити. Е, збогом. *[Изађе.]*
[Наступе, доле, Брабанције и Слуге с бакљама.]

Брабанције: Зло је сувише стварно: нема је;

А што од мог презреног жића оста,

Чемер је само. Дакле, Родриго,

Где је виде? О, несрећна цура!

С Мавром, велиш? Ко би да је отац!

Како знаде да је она? О, вара ме

Ван помисли. Шта ти рече? Дај још свећа;

Буди ми сав род. Мислиш да су венчани?

Родриго: Збиља мислим да јесу.

Брабанције: О, боже! Како изађе? О, издајо крви!

Оци, одсад не верујте канама кћери
По том што видите да чине. Нема л' чари
Којима нарав младости и девојаштва
Може да вара се? Ниси л' читао, Родриго,
О некој таквој ствари?

Родриго: Да, господине, збиља јесам.

Брабанције: Зовни ми брата. О, кам да ти је доби!

Једни овуда, други онуда. Знаш ли

Где можемо њу шчепати и Мавра?

Родриго: Мислим да наћи га могу, ако изволиш

Да добру даш пратњу и са мнош пођеш.

Брабанције: Молим те, води. У све куће свраћам;

У већини могу наредити. Дај оружје, хај!

И узбуните какве ноћне стражаре.

Напред, добри Родриго. Заслужићу муке ти. *[Изађу.]*